

Відгук

офіційного опонента **Матвієнко Олени Валеріївни**, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки та методики початкового навчання, Педагогічного Факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова на дисертаційну роботу **Янь Лі «Формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка

1. Актуальність теми дослідження. В умовах полікультурної глобалізації характерне поширення інформаційного простору, у якому відбувається взаємопроникнення культур, формування полікультурних ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів музичного мистецтва, оскільки саме вчитель музичного мистецтва є трансляторами полікультурних цінностей майбутньому поколінню. В основу глобалізації покладено ідею, суть якої полягає в тому, що визначення та розв'язання багатьох проблем можливе тільки через глобальні процеси, а не на рівні окремої країни.

У зв'язку з цим особливого значення набуває підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю, фахівців нового покоління, здатних адекватно сприймати, тонко й високо цінувати мистецтво, зберігати національні традиції, примножувати духовні й матеріальні надбання міжкультурного рівня. Таким чином, вищезазначене *підтверджує актуальність теми дисертаційного дослідження Янь Лі «Формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю»* для вирішення сучасних професійно-педагогічних завдань та вказує на доцільність її вивчення на теоретико-експериментальному рівнях.

Дисертацію виконано згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса

Шевченка» межах комплексної наукової теми: «Якість сучасної освіти: теорія, моніторинг, технології» (державний реєстраційний номер 0117U002854). Тему затверджено вченою радою ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол № 3 від 25.10.2019 р.).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Репрезентовані в дисертаційній роботі наукові положення, теоретичні висновки та практичні рекомендації є переконливими й обґрунтованими. Варто відзначити, що вони мають міждисциплінарний характер, тобто представлені відповідно феноменології філософії, педагогіки, психології.

Безперечним позитивом дисертації є опрацювання великого діапазону наукових праць, що надали можливість дисертанту обґрунтувати свої авторські позиції.

Достовірність отриманих Янь Лі теоретичних та практичних розробок визначено за допомогою сучасних методів наукового дослідження із застосуванням методів математичної статистики й зумовлена логікою експериментального дослідження.

Варто відзначити, що структура дисертаційної роботи Янь Лі є виваженою та доцільною. Загальна логіка роботи побудована за дедуктивним принципом. Загальні висновки є суголосними поставленим дисертантом завданням. Загалом текст дисертації відповідає чинним вимогам щодо його оформлення. Представлена дисертаційна робота складається з анотації українською та англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (236 найменувань, із них 17 іноземною мовою).

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове розв'язання актуальної на сьогодні проблеми формування полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю.

З урахуванням провідних методологічних підходів (аксіологічний, культурологічний, полікультурний, системний, компетентнісний, діяльнісний) щодо формування досліджуваного виду компетентності автором визначено структуру полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, яка включає кілька взаємопов'язаних і взаємозалежних компонентів: аксіологічний, культурно-знаннєвий, поведінковий.

У дисертаційній роботі виокремлено критерії та показники сформованості полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (мотиваційно-ціннісний, другий – когнітивний, третій – діялісно-поведінковий) та відповідні рівні (низький, середній, високий).

Доведено, що ефективність формування полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю зумовлена теоретичним обґрунтуванням та впровадженням педагогічних умов, які визначалися на підставі аналізу теоретичних засад дослідження, результатів констатувального етапу експерименту. Розроблено й упроваджено педагогічні умови формування полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю: забезпечення міждисциплінарної інтеграції освітнього процесу ЗВО України та Китаю, які здійснюють професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва; упровадження в освітній процес ЗВО України та Китаю спецкурсу «Музика як співзвуччя культур» для здобувачів освіти спеціальності «Музичне мистецтво»; використання інтерактивних форм та методів навчання майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті формування їхньої полікультурної компетентності; залучення здобувачів освіти спеціальності «Музичне мистецтво» до різноманітної позааудиторної діяльності полікультурної спрямованості.

Реалізація визначених педагогічних умов здійснювалася у процесі організації аудиторної та позааудиторної роботи з блоку фахових дисциплін. Спецкурс «Музика як співзвуччя культур» мав експериментальний характер, був допоміжним у підготовці здобувачів освіти до складання поточних

модулів курсів «Національна (українська або китайська) музична культура», «Педагогіка», «Методика музичного виховання», «Теорія і методика фольклорного виховання», «Історія світової музичної культури», «Музична педагогіка та психологія», «Музична література», а також залучення здобувачів освіти спеціальності «Музичне мистецтво» до різноманітної позааудиторної діяльності полікультурної спрямованості, зокрема діяльність клубу міжнародної дружби, участь у міжнародних конференціях, круглих столах тощо.

Доведено ефективність змістовно-методичного забезпечення процесу формування полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю, що реалізується в рамках навчально-методичного комплексу з освітнього компонента за вибором здобувачів освіти «Музика як співзвуччя культур». Практикум має навчально-методичне спрямування, який базується на теоретичних знаннях низки профільних освітніх компонентів і включає практико зорієнтовані завдання з оволодіння теоретичними знаннями. Практикум, побудований на основі виконання практико зорієнтованих завдань при роботі з навчально-методичною основою спецкурсів – текстами музичної літератури й музичними творами (прийоми емоційно-інтелектуального стимулювання; гностико-евристичні прийоми тощо; інтегрувальні прийоми: рольові ігри, дебати тощо). Змістовно-методичне забезпечення сприяє продуктивному формуванню полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю.

Аналіз результатів формувального етапу експерименту засвідчив позитивні зміни в динаміці рівнів сформованості полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю в експериментальних групах. Позитивні якісні й кількісні зміни є підґрунтям для загального висновку про ефективність запропонованих педагогічних умов формування полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю.

3. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше* *уперше* теоретично обгрунтовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю, що досягнуто завдяки забезпеченню міждисциплінарної інтеграції освітнього процесу ЗВО України та Китаю, які здійснюють професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва; упровадженню в освітній процес ЗВО України та Китаю спецкурсу «Музика як співзвуччя культур» для здобувачів освіти спеціальності «Музичне мистецтво»; використанню інтерактивних форм та методів навчання майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті формування їхньої полікультурної компетентності; залученню студентів спеціальності «Музичне мистецтво» до різноманітної позааудиторної діяльності полікультурної спрямованості; *удосконалено* форми, методи й засоби професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; *набули подальшого розвитку наукові* уявлення про зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, сутність, структуру та шляхи формування полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю; критерії та показники сформованості полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва й діагностичний інструментарій її дослідження.

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Апробація результатів дослідження здійснювалася на наукових конференціях різного рівня. Основні теоретичні положення й висновки дослідження висвітлено в 9 публікаціях, серед яких: 4 статті в наукових фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжних наукових виданнях, 4 тез і матеріалів доповідей апробаційного характеру.

5. Практичне значення одержаних результатів полягає тому, полягає в їхній достатній готовності до впровадження в процес професійної

підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю. Розроблено й упроваджено в освітній процес ЗВО України та Китаю спецкурсу «Музика як співзвуччя культур» для здобувачів освіти спеціальності «Музичне мистецтво»; використання інтерактивних форм та методів навчання майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті формування їхньої полікультурної компетентності; залучення студентів спеціальності «Музичне мистецтво» до різноманітної позааудиторної діяльності полікультурної спрямованості; комплекс тренінгових вправ з розвитку полікультурної компетентності; діагностичний інструментарій дослідження.

Результати дисертаційної роботи можуть бути **використані** в процесі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю різного рівня акредитації; під час розробки навчально-методичного забезпечення дисциплін фахового спрямування; в освітньо-виховній діяльності тьюторів і едвайзерів академічних груп; у системі післядипломної освіти педагогічних працівників; у самоосвітній діяльності здобувачів вищої освіти.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** в освітній процес ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (довідка № 1/139 від 08.02.2022); ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (довідка № 68 – 22 – 18/1 від 14.01.2022); Юньченського університету (Yuncheng University) (довідка про впровадження № 2 від 16.01.2021 р.); Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка № 611/01-38/57 від 11.04.2022).

6. Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

У цілому слід відзначити високий науковий рівень розробок здобувача в результаті проведених досліджень, обґрунтованість отриманих результатів та вказати на певні дискусійні положення і зауваження до роботи.

1. На нашу думку, підрозділ 1.1 поданої дисертації має дещо констатувально-описовий характер й потребує посилення його аналітичної складової.
2. У процесі розгляду полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва як психолого-педагогічної проблеми варто було б виокремити певні наукові напрями дослідження зазначеного феномену.
3. На думку рецензента, здобувачу слід було б представити освітні програми, за якими ведеться професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю, що дало б можливість фахівцям, при необхідності, використати їх у практичній роботі.
4. У роботі чимало уваги приділено аналізу наукових підходів до змісту і структури процесу формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва, однак цей матеріал варто було подати через аналіз освітнього процесу ЗВО України та Китаю.
5. Обґрунтовуючи педагогічні умови дослідницького процесу, варто було б більшої уваги приділити їх процесуальному забезпеченню у контексті відображення педагогічного фаху.

Разом з тим, висловленні зауваження та пропозиції мають дискусійний та рекомендаційний характер і не знижують теоретичної та практичної цінності проведеного дисертаційного дослідження, яке є цілісним, має наукову новизну і практичне значення. Висновки дисертації сформульовано відповідно до завдань дослідження та отриманих результатів, які в повній мірі відображають основний зміст роботи.

З аналізу тексту дисертації офіційним опонентом вбачається **дотримання вимог академічної доброчесності** в повному обсязі.

7. Загальний висновок. Дисертаційна робота **Янь Лі** «Формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у

ЗВО України та Китаю», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв’язанням проблем, практичним значенням відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та
методики початкового навчання

Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

О. В. Матвієнко

